

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ О. М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО**

Кафедра педагогіки і методики викладання історії та
суспільних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри *Янченко*
Тамара ЯНЧЕНКО
«31» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИДАКТИКА

Спеціальність 014 Середня освіта (Історія)

2020–2021 навчальний рік

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Протокол № від 1 від 31 серпня 2020 року

Розробники: Кулик Ірина Олександрівна, канд. пед. наук, доцент кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Мова навчання – українська.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Дидактика» полягає у формуванні у здобувачів освіти компетентностей, пов'язаних із розумінням сутності процесу навчання та освіти.

Завдання навчальної дисципліни:

- засвоєння змісту дидактичних понять, концепцій та формування вміння оперувати ними;
- формування цілісного розуміння сутності, структурних компонентів, теоретичних і практичних аспектів освітнього процесу;
- формування навичок та умінь комплексного характеру, що визначають рівень професійної готовності студента до педагогічної діяльності;
- актуалізація ціннісного ставлення до здобувачів освіти як суб'єктів навчання та організації освітнього процесу на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів.

Програма навчальної дисципліни складається з чотирьох змістових модулів:

1. Загальнотеоретичні основи дидактики.
2. Процес навчання як система.
3. Зміст освіти в сучасній школі.
4. Технологія організації процесу навчання.

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	4	4
Кількість годин:	120	120
- лекції	24	8
- практичні / семінарські	26	12
- лабораторні	-	-
- індивідуальні завдання	-	-
- самостійна робота студента	70	100

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова

Очікувані результати навчання (програмні результати навчання, загальні та фахові компетентності), що формуються у процесі вивчення дисципліни «Дидактика»:

ЗК 03. Здатність активно вчитися впродовж життя й оволодівати інноваційними стратегіями навчання.

ЗК 04. Здатність виявляти ініціативу, підприємливість, генерувати нові ідеї, визначати та розв'язувати проблеми.

ЗК 05. Здатність ефективно працювати одноосібно, у складі команди і в мультидисциплінарному оточенні.

ФК 01. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 03. Володіння основами цілепокладання, планування та організації освітнього процесу, моделювання змісту навчання історії відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

ФК 04. Здатність управляти освітніми проектами, відповідати за прийняття рішень у невизначених умовах та спрямовувати розвиток здобувачів освіти на прогрес і досягнення.

ФК 06. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з історії.

ФК 08. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

ПРН 01. Уміння аналізувати й розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері професійної діяльності або навчання.

ПРН 03. Володіння концептуальними науковими та практичними знаннями та здатністю до критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної педагогічної діяльності та/або навчання історії.

ПРН 04. Використання сучасних методик і технологій організації освітнього процесу, оцінки досягнень учнів на різних етапах вивчення історії для успішного й ефективного здійснення професійної педагогічної діяльності.

ПРН 05. Володіння навичками розв'язання освітніх, виховних, розвивальних та науково-методичних завдань, уміння застосовувати найбільш ефективні методичні підходи і сучасні технології навчання історії, виховання і розвитку учнів з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей і потреб.

ПРН 09. Здатність продовжувати навчання упродовж життя і вдосконалювати здобуті під час навчання компетентності з високим рівнем автономності.

Критерії оцінювання результатів навчання

а) робота на практичному занятті

Усна відповідь, доповідь, виконання завдань
на практичному занятті

до 4 балів

б) самостійна робота

до 4 балів

в) модульна контрольна робота (тестові завдання)

до 4 балів

Робота на практичному занятті оцінюється за такими критеріями: 4 бали – здобувач освіти у повному обсязі опрацював програмовий матеріал, має глибокі та міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, робить аргументовані висновки; може узагальнювати та застосовувати набуті знання; 3 бали – відповідь містить незначні неточності; 2 бали – студент може відтворити основні положення програмового матеріалу, його відповідь неповна; 1 бал – студент доповнює відповіді своїх товаришів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Структура та тематичний план навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДИДАКТИКИ

Тема 1. Дидактика – наука про навчання та освіту.

Історичні періоди становлення дидактики як наукової дисципліни. Предмет, об'єкт та завдання дидактики. Категорії дидактики. Функції дидактики. Зв'язок з іншими науками.

Тема 2. Закони, закономірності та принципи навчання.

Сутність поняття «закон» та «закономірність», взаємозв'язок між ними. Закономірності навчання. Принципи навчання та їх характеристика. Гуманізація, індивідуалізація та диференціація навчання, науковість, доступність, наочність, зв'язок теорії з продуктивною працею; позитивний емоційний фон навчання тощо.

Змістовний модуль 2. ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ЯК СИСТЕМА

Тема 3. Теоретико-методологічні основи процесу навчання.

Рушійні сили навчального процесу. Взаємозв'язок між процесами навчання, виховання, розвитку. Основні компоненти процесу навчання: цільовий, стимулюючо-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, емоційно-вольовий, контрольно-регулюючий, оціночно-результативний. Структурні компоненти процесу навчання і зв'язки між ними. Цілі й завдання навчального процесу.

Тема 4. Педагогічна взаємодія як дидактична категорія.

Мотиваційна сфера навчання. Сутність і класифікація мотивів і стимулів. Принципи формування мотиваційної сфери навчання. Структура діяльності вчителя у процесі навчання (планування, організація діяльності, стимулювання активності, контроль, корекція та аналіз діяльності). Психологічні основи діяльності учнів у процесі навчання (сприймання, осмислення, розуміння, запам'ятовування,

узагальнення, систематизація, закріплення і застосування на практиці). Сучасні освітні технології. Взаємодія вчителя та учнів у навчальному процесі.

Змістовний модуль 3. ЗМІСТ ОСВІТИ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Тема 5. Теорії побудови змісту освіти в сучасній школі.

Поняття про зміст освіти. Історія розробки проблеми. Теорії матеріальної та формальної освіти. Теорія “ядра й оболонки” у змісті навчальної програми. Види і рівні освіти. Стандартизація освіти. Навчальні плани і програми. Характеристика підручників та навчальних посібників для сучасних закладів освіти.

Тема 6. Структурні компоненти змісту освіти.

Емпіричні знання як компонент змісту освіти. Теоретичні знання як компонент змісту освіти. Діяльнісна частина змісту освіти. Предметні навички і вміння. Загальнонавчальні навички і вміння. Основні напрями вдосконалення змісту навчальних предметів. Реалізація змісту освіти в сучасних закладах освіти. Наукові вимоги до формування змісту освіти.

Змістовий модуль 4. ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Тема 7. Розвиток теорії методів та засобів навчання в педагогічній науці та практиці.

Метод навчання як дидактична категорія. Структура методу навчання, характеристика елементів цієї структури: цілі діяльності, способи діяльності вчителя і способи діяльності учнів, психологічні закономірності засвоєння навчального матеріалу, ступінь досягнення цілі діяльності. Прийоми навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання у педагогічній науці. Засоби навчання, їх класифікація та характеристика. Функції засобів навчання. Оптимальний вибір методів та засобів навчання.

Тема 8. Організаційні форми навчання.

Форма організації навчання як дидактична категорія. Історія розвитку організаційних форм навчання: індивідуальна та індивідуально-групова, класно-урочна, белл-ланкастерська, мангеймська, Дальтон-план тощо. Класно-урочна форма організації навчання, основні ознаки. Урок як основна форма організації навчання. Типологія та структура уроків. Підготовка вчителя до уроку. Фронтальні, групові та індивідуальні форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроці. Основні вимоги до уроку: загальнопедагогічні, дидактичні, психологічні, санітарно-гігієнічні. Аналіз уроку. Шляхи підвищення ефективності уроку в сучасній школі. Інші форми організації навчання: домашня навчальна робота, факультативи, екскурсії, предметні гуртки, консультації.

Тема 9. Контроль та оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Сутність контролю, його мета та завдання в навчальному процесі. Функції контролю. Види контролю. Методи та форми контролю, їх характеристика. Оцінювання та облік результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Педагогічні вимоги до перевірки та оцінювання знань, умінь та навичок учнів.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		Л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДИДАКТИКИ												
Тема 1. Дидактика – наука про навчання та освіти	16	4	2			10	16	2				14
Тема 2. Закони, закономірності та принципи навчання	14	2	2			10	14		2			12
Разом за модулем 1	30	6	4			20	30	2	2			26
Модуль 2. ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ЯК СИСТЕМА												
Тема 3. Теоретико-методологічні основи процесу навчання	14	2	4			8	14	2				12
Тема 4. Педагогічна взаємодія як дидактична категорія	16	2	6			8	16		2			14
Разом за модулем 2	30	4	8			16	30	2	2			26
Модуль 3. ЗМІСТ ОСВІТИ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ												
Тема 5. Теорії побудови	16	2	2			12	16		2			14

змісту освіти в сучасній школі												
Тема 6. Структурні компоненти змісту освіти	14	2	2			10	14	2				12
Разом за модулем 3.	30	4	4			22	30	2	2			26
Модуль 4. ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ												
Тема 7. Розвиток теорії методів та засобів навчання в педагогічній науці та практиці	10	4	2			4	10	2	2			6
Тема 8. Організаційні форми навчання	12	4	4			4	12		2			10
Тема 9. Контроль та оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів	8	2	2			4	8		2			6
Разом за модулем 4.	30	10	8			12	30	2	6			22
Усього годин	120	24	26			70		8	12			100

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Дидактика – наука про теорію навчання та освіти	2
2	Закони, закономірності, принципи навчання	2
3	Процес навчання як система	2
4	Структурні компоненти процесу навчання	2
5	Психолого-педагогічна характеристика процесу засвоєння знань, формування умінь та навичок	2

6	Технології навчання: сутність, структура	2
7	Концептуальні засади сучасних технологій навчання	2
8	Зміст освіти в сучасній школі	2
9	Структурні компоненти змісту освіти	2
10	Розвиток теорії методів та засобів навчання у педагогічній науці та практиці	2
11	Форми навчання в сучасній школі	2
12	Підготовка вчителя до уроку	2
13	Перевірка, контроль та оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів	2
Усього годин		26

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Дидактика – наука про навчання та освіту	10
2	Закони, закономірності та принципи навчання	10
3	Теоретико-методологічні основи дидактики	8
4	Педагогічна взаємодія як дидактична категорія	8
5	Теорії побудови змісту освіти в сучасній школі	12
6	Структурні компоненти змісту освіти	10
7	Розвиток теорії методів та засобів навчання в педагогічній науці та практиці	4
8	Організаційні форми навчання	4
9	Контроль та оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів	4
Усього годин		70

Методи навчання

За ступенем самостійності й активності пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний метод, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький. Інтерактивні методи навчання: (моделювання освітніх ситуацій, метод ПРЕС, мозковий штурм, мікрофон).

Методи контролю

У освітньому процесі в різноманітних поєднаннях використовуються методи усного та письмового контролю.

Засоби діагностики успішності та якості навчання

Діагностика здійснюється на основі комплексних педагогічних завдань, тестів.

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота									екзамен	бали
Модуль 1			Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		25	100
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9		
7	7	6	6	9	10	10	10	10		

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Виконання самостійної роботи	4	4+4+4+3	15
Робота на практичному занятті	13	4	52
Модульна контрольна робота	2	4	8
Екзамен			25
Усього:			100

Методичне забезпечення

1. Навчальна програма
2. Робоча програма навчальної дисципліни
3. Методичні матеріали до практичних занять
4. Теми і завдання для самостійного опрацювання.
5. Матеріали до лекційних занять (наочний супровід матеріалу лекцій у вигляді презентацій у програмі Power Point).
6. Тестові завдання для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів; завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни.

Рекомендовані джерела інформації

Основна

Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту»
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>];
 Закон України «Про повну загальну середню освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 31, ст.226) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
 Аніщенко О.В., Яковець Н.І. Сучасні педагогічні технології: курс лекцій. Навч. посібник / За заг. ред. Н.І. Яковець. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 199 с.

- Березюк О.С., Власенко О.М. Дидактика: теорія і практика. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів. Житомир : Вид-во ЖДУ імені І.Франка, 2017. 212 с.
- Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. Київ : Вересень, 1996. 129 с.
- Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Либідь, 2005. 252 с.
- Буйницька О. Інформаційні технології та технічні засоби навчання: навч. посібник Київ: Центр навч. літ-ри, 2019. 240 с.
- Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посібник. Київ : Академія, 2001. 576 с.
- Гадецький М., Хлебнікова Т. Організація навчального процесу в сучасній школі. Харків : Ранок. 2004. 169 с.
- Гончаренко С.У. Український педагогічний словник: довідкове видання. Київ: Либідь, 1997. 374 с.
- Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти: монографія. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. 243 с.
- Державний стандарт базової середньої освіти <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
- Державна національна програма „Освіта” („Україна ХХІ століття”). Київ: Райдуга, 1994. 61 с.
- Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. Київ: Академвидав 2004. 352 с.
- Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2008. 528с.
- Косенко Д. Новий освітній простір. Мотивуючий простір: інформаційний посібник. Київ : Видавничий центр Академія, 2019. 255 с.
- Концепція нової української школи [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepczyia.pdf>
- Кремень В. Енциклопедія освіти. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
- Кузьмінський А. І. Педагогіка: навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2003. 418 с.
- Курлянд З.Н., Хмельюк Р.І. Педагогіка: навчальний посібник. Харків: Бурун Книга, 2009. 304 с.
- Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: хрестоматія. Київ: Знання-Прес, 2006. 700 с.
- Максимюк С. П. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Кондор, 2005. 667 с.
- Максименко В.П. Дидактика: курс лекцій: навч. посіб. Хмельницький: ХмЦНП, 2013. 222 с.
- Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навч. посіб. Київ: ВАТ “КДНК”, 2001. 608 с.
- Москалець В.П. Психологія особистості: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 262 с.
- Мосіяшенко В.А. Українська етнопедагогіка: навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2015. 253 с.
- Нісімчук А. С. Інноваційні технології педагогічної освіти : монографія. Луцьк : Твердиня, 2012. 478 с.

- Онищук В.А. Дидактика сучасної школи. Київ: Рад. школа, 1987. 351с.
- Пальчевський С. С. Педагогіка: Загальні засади педагогіки. З історії педагогіки. Теорія освіти і навчання (дидактика). Теорія виховання. Школознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Каравела, 2007. 576 с.
- Пэхота О.М., Кітенко А.З., Лабарський О.М. Освітні технології: монографія. Київ: Знання, 2000. 230 с.
- Полякова Г.А., Борова Т.А. Педагогіка: навчальний посібник. Харків: Основа, 2011. 374 с.
- Прокопенко І.Ф. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.
- Сікорський П.І., Вітер О.М. Проблеми дидактичного структурування і генералізації навчального матеріалу: монографія. Львів: ФОП Корпан Б.Л., 2011. 215 с.
- Семенов О. М. Формування дослідницьких умінь у майбутніх учителів: теорія і практика : монографія. Суми : Ніко, 2014. 254 с.
- Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2006. 560 с.
- Чайка В. Педагогіка (тестові завдання): навч. посіб. для студ. вищих пед. закл. освіти. Тернопіль: ТДПУ, 2000. 168 с.
- Чайка В.М. Основи дидактики: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Академвидав, 2011. 240с.
- Чайка В.М. Основи дидактики: тексти лекцій і завдання для самоконтролю: навчальний посібник для студ. вищ. пед. навч. закл. Тернопіль: Астон, 2002. 244 с.

Допоміжна

- Баханов К.О. Сучасна шкільна історична освіта: інноваційні аспекти. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2005. 384 с.
- Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі. Запоріжжя: Просвіта, 2004. 324 с.
- Баханов К.О. Традиції та інновації в навчанні історії в школі. Дидактичний словник-довідник. Запоріжжя: Просвіта, 2002. 107 с.
- Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія. Київ: Вища школа, 1995. 154 с.
- Конаржевський Ю.А. Аналіз уроку: навч.- методичний посібник. Харків: Ранок, 2008. 336 с.
- Гончаренко С.У. Зміст загальної освіти і її гуманітаризація. *Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи* / За ред. І.Я.Зязюна. К., 2000. 287 с.
- Кремень В.Г. Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 1. С. 8 – 15.
- Кузьмінський А.І., Омеляненко С.В. Технологія і техніка шкільного уроку: навчальний посібник Київ: Знання, 2010. 335 с.
- Оконь В. Введение в общую дидактику / Пер. с польск. Л.Г.Кашкуровича, Н.Г.Горина. Москва, 1990. 281с.
- Островецька Н.М. Аналіз уроку: концепції, методики, технології. Київ: ІНКОС, 2003. 352 с.
- Паламарчук В. Ф. Школа учит мыслить. Москва : Просвещение, 1987. 208 с.

Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики. Київ : Знання України, 2005. 420 с.

Паламарчук В.Ф. Педагогічні технології навчання в умовах нової української школи: вектор розвитку. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 3. С.60 – 66.

Коломієць Н Навчальне середовище як ресурсний центр розвитку особистості учня. *Початкова школа*. 2015. № 10. С. 5 –10.

Прокопенко І.Ф. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.

Саух П. Ю. Сучасна освіта : портрет без прикрас : монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 382 с.

Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. Москва: Просвещение, 2001. 450 с.

Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник Київ: Либідь, 2003. 560 с.

Янкович О., Беднарек Ю., Анджеєвська А. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник. Тернопіль : ТНПУ ім В. Гнатюка, 2015. 212 с.

Інтернет-ресурси.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. Режим доступу до сайту : <http://www.mon.gov.ua>.

Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Режим доступу до сайту : <http://naqa.gov.ua>

Офіційний сайт ЮНЕСКО. Режим доступу до сайту: <http://www.unesco.org/pidruchniki.ws/pedagogika>

<http://www.iteach.com.ua> – український сайт програми Intel «Навчання для майбутнього».

<http://www.intel.com/education/teach> – Intel® Teach to the Future.

<http://thefuture.news/about/> – The Future – освітній ресурс про новітні технології

<https://www.ed-era.com/> – Educational Era

<http://osvita.org.ua> – освітній портал – каталог освітніх ресурсів, новини освіти, вищі навчальні заклади України.

<https://childfund.org.ua/> – соціальна освіта в Україні (організація семінарів, тренінгів, дистанційна освіта у галузі соціальної педагогіки).

Концепція нової української школи: <http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepczyia.pdf>

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Національна парламентська бібліотека України: <http://www.nplu.kiev.ua>

Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка. <http://korolenko.kharkov.com>
Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. Київ : Академвидав. 2004. 334 с. URL: <https://eltutor.at.ua/Podskazki/Dychkivska.pdf>.

Коменський Я.-А. Велика дидактика. URL: http://jorigami.ru/PP_corner/Classics/Komensky/Komensky_Yan_Amos_Velikaya_didakt_izbr.htm.

